

JOZUA 5:13-15

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus!

"Door het geloof zijn de muren van Jericho neergestort, nadat het volk er zeven dagen lang omheengetrokken was." Zo lezen we in Hebrëen 11. Maar waarom staat dat daar? Om mensen groot te maken? Om voornamelijk over beroemde gelovige mensen te spreken? Laten we oppassen dat we Hebrëen 11 daarvoor niet gebruiken! Want dan zouden we de les van psalm 44 verzaken: "Niet met hún zwaard hebben zij het land verworven; niet hún arm heeft hen gered, maar Uw rechterhand en Uw arm, en het licht van Uw aanschijn!"

Of die gelovige mensen dan helemaal geen rol gespeeld hebben bij de val van Jericho en bij de verovering van het land Kanaän? Dat is weer wat anders! Al heeft God geen mensen absoluut nodig, Hij wil ze vaak wel gebruiken. Maar dan moeten we toch oog blijven houden voor de goede volgorde en verhouding. Daarom is ons Schriftdeel van vandaag zo leerzaam. Want hier begint nu de geschiedenis van Israëls verovering van het land Kanaän. Een lang verhaal! Het zal boeken en nog eens boeken vol beslaan! Jozua, Richteren, Samuël, ja zelfs nog in het boek Koningen wordt er over verteld! Daarin zal het stelselmatig gaan over de tegenstelling tussen Israël en Kanaän. Telkens zullen we daarin horen van meer of minder roemruchte daden van mensen.

Maar vindt u het ook niet hoogst opmerkelijk dat heel dat brede verhaal over mensen geopend wordt met een verhaal over de verschijning aan Jozua van Iemand die meer dan een mens was: de verschijning aan Jozua van de Engel des HEREN? Dàt verhaal gaat voorop! Alleen al dàt feit zegt toch wel wat! Het doet nog eens denken aan psalm 44: "Niet met hún zwaard hebben zij het land verworven; niet hún arm heeft hen gered, maar Uw rechterhand en Uw arm en het licht van Uw aanschijn!".

De geschiedenis van de verovering van Jericho laat ons zien door wie Israëls oorlog eigenlijk is gevoerd. Wie de tactiek heeft bepaald; het krijgsplan, en wie de krijgswet. Dat komt allemaal hierna. Maar voorop gaat in dit verhaal de verschijning van Israëls Krijgsheer, Israëls eigenlijke Aanvoerder. Op het volgende wordt onze aandacht thans gevestigd:

ten eerste: op de plaats waar die verschijning geschiedt;
ten tweede: op de Persoon die verschijnt, en
ten derde: op de tijd, waarop de verschijning plaatsheeft.

Dus: plaats, Persoon en tijd van de verschijning van Israëls eigenlijke Aanvoerder.

Ten eerste: Jericho.

Als we het niet uit de Bijbel wisten, dan zou een blik op de landkaart van Palestina ons wel leren dat Jericho een belangrijke stad was, gelegen aan een drukke handelsroute. Blijkens de opgravingen heeft Jericho een geschiedenis van vele eeuwen doorgemaakt. Het is voorzien geweest van zware muren, die toch niet altijd de stad tegen vijandelijke aanvallen hebben kunnen beschermen. De verwoesting van Jericho tijdens het leven van Jozua blijkt niet de eerste geweest te zijn! Maar hoeveel tijd er tussen een en ander is verlopen, dat heeft men onmogelijk nauwkeurig kunnen vaststellen. Dat is het gevolg geweest van een paar tamelijk eenvoudige verschijnselen. Die muren van Jericho zijn namelijk opgetrokken geweest, gebouwd geweest, met gebruikmaking van in de zon gebakken stenen, die later ontzettend beschadigd zijn, niet alleen door het gewone verweren zoals wij dat allen wel kennen, maar ook door erosie, de slijtage tengevolge van regenval. Ja ja! Wist u dat er gemiddeld per jaar in Jeruzalem meer regen valt dan in Amsterdam? Om nu nog maar te zwijgen van het gebruik dat laterkomenden vaak voor het bouwen van hun huizen hebben gemaakt van stenen, die men eenvoudig weghaalde uit de overgeschoten ruïnes. Iets wat overal gebeurd is. We kunnen dicht bij huis blijven. Zo is het bijvoorbeeld gebeurd dat hier in Schiedam, na het vertrek van de Spanjaarden in de tijd van de 80-jarige oorlog, door de burgers van de stad een wel wat erg vrijmoedig gebruik gemaakt is van de

stenen van Mathenesse, het door brand beschadigde kasteel. Ieder pakte maar wat hij gebruiken kon. Vandaar het tegenwoordig zo rampzalige overschot: onze tragische Schiedamse ruïne.

Om genoemde redenen heeft dé archeologische specialiste inzake Jericho, de bekende miss Kathleen Kenyon, zich dan ook beslist onthouden van stellige uitspraken omtrent de toestand van Jericho ten tijde van Israëls intocht, eenvoudig omdat het daartoe vereiste materiaal ontbreekt. Die knappe dame was voorzichtig. Ik zou u met deze opmerkingen niet lastig vallen, als er niet juist dezer dagen in een der beruchte "Cahiers voor de gemeente" door dr. Koole, uitgegeven door Kok te Kampen, van een "Jericho-probleem" gesproken werd, en wel in de zin van een conflict tussen de heilige Schrift en zoals het dan heet "de resultaten van het oudheidkundig onderzoek". Die resultaten zijn immers juist maar al te zeer afwezig, en in zoverre ze wel aanwezig zijn, worden ze door meerdere deskundigen beschouwd als negatief of problematisch. Er is derhalve geen enkele reden waarom we ons niet aan onze tekst voor vandaag zouden kunnen houden als aan een verslag van een waargebeurde geschiedenis.

Jozua bevond zich dus bij Jericho. U herinnert zich dat het Israëlitische legerkamp daar niet ver vandaan lag. Te Gilgal, tussen Jericho en de Jordaan; slechts een afstand van enkele kilometers. En de reden waarom Jozua zich op zekere dag buiten het Israëlitische kamp begeven heeft en nog dichterbij, tot vlak bij Jericho gewandeld is, staat er wel niet bij, maar laat zich gemakkelijk vermoeden. De man zal zich hebben afgevraagd op welke manier hij deze eerste stad van de Kanaänieten het beste kon veroveren. Hij zal de situatie hebben opgenomen. Hij zal gezocht hebben naar een geschikte plaats om aan te vallen. En wat moet dan wel het resultaat van zijn onderzoek geweest zijn? Natuurlijk geen ander dan dit: dat het voor de Israëlieten heel, héél moeilijk zou zijn om zó'n stad met zúlke muren in te nemen. Moeilijk, zo niet onmogelijk! En tóch moest het! Want God had Israël de opdracht gegeven om aan de inwoners van Kanaän de straf te voltrekken, die God Zelf al voltrokken had aan Sodom en Gomorra in Abrahams tijd. Waarom? Wegens de verregaande goddeloosheid en slechtheid van die mensen daar. Daarmee zou Israël zich geen ogenblik mogen inlaten. Met die mensen zou Israël beslist geen medelijden mogen hebben. "Pas op!" -had Mozes nog zo gezegd- "bewijs ze geen erbarmen!"

Daar loopt Jozua nu te kijken naar Jericho, en daar staat hij nu voor een onmiskenbare maar tevens -naar de mens gesproken- onmogelijke taak. Hij staat in letterlijke en in figuurlijke zin voor een muur. Daar komt hij niet door en daar komt hij niet overheen! 't Is onmogelijk! Maar u weet wat de Here Jezus later eens gezegd heeft? Dit: "Wat onmogelijk is bij de mensen, is mogelijk bij God!" Dat gaat Jozua nu ondervinden. En wie komt hem dat aanzeggen? Wel, iemand die zichzelf blijkens onze tekst noemt: "de Vorst van het leger des HEREN", maar van wie wij nu mogen weten dat het niemand anders is geweest dan de Zoon van God, die later mens geworden is, en die wij nu mogen kennen als de Here Jezus. Daar gaan we nu op letten, namelijk op de Persoon die aan Jozua onder de muren van Jericho is verschenen.

Ten tweede.

Toen Jozua zich in de buurt van Jericho bevond, sloeg hij op een gegeven ogenblik de ogen op. En wat zag hij daar? Daar stond opeens een Man tegenover hem, met in de hand een uitgetrokken zwaard! Even een paar opmerkingen.

Nu we dit lezen, weten wij natuurlijk meer dan toen Jozua het meemaakte. Want wij staan er nu achter en wij spreken nu achteraf. En dat is altijd veel makkelijker. Daarom denken wij bij deze Man met een uitgetrokken zwaard in de hand natuurlijk onmiddellijk aan een vroegere geschiedenis, waarin ook eens iemand optrad met een uitgetrokken zwaard in de hand. Dat was in de geschiedenis van Bileam. Toen Bileam op reis ging omdat hij, de geldwolf, gehoor gegeven had aan de oproep van de Moabitische koning Balak om Israël te komen vervloeken, toen had de Engel des HEREN het voor Israël opgenomen door Bileam tegemoet te treden met een uitgetrokken zwaard in de hand. Trouwens, wij hebben nog een andere reden om hier, bij deze Man die aan Jozua verscheen, aan de Engel des HEREN te denken. Deze reden: die Engel des HEREN komt namelijk in de boeken Jozua en Richteren wel vaker voor, en wel zo, dat daaruit blijkt dat heel de zaak van de verovering van het land

Kanaän een aangelegenheid geweest is die Hém vooral betroffen heeft, namelijk: de Engel des HEREN. Híj heeft Kanaän veroverd!

En dan nog deze opmerking.

Die Engel des HEREN (u mag ook vertalen: die Boodschapper, of die Gezant, of die Ordonnans van de HERE) die we in verschillende geschiedenissen van het Oude Testament zien optreden, is dezelfde als Gods Zoon, van wie we in het Nieuwe Testament lezen dat Hij mens werd, blijvend mens werd; met andere woorden: de Here Jezus. Natuurlijk kan ik vandaag niet alle plaatsen nagaan ten bewijze van wat ik zeg. Laat ik mogen volstaan met één verwijzing. In Maleachi 3 en 4 wordt voorspeld dat Johannes de Doper -de Nieuw-Testamentische Elia- als bode, voorbode, de komst zou aankondigen van de Engel des HEREN, of, zoals Christus daar heet: de Engel van het Verbond. Onthoud dus maar kort en goed: die Engel des HEREN is de latere Christus.

We gaan nu weer terug naar Jozua 5. Toen Jozua die Man met dat uitgetrokken zwaard plotseling voor zich zag staan, en Hem vroeg wie hij was, een vriend of een vijand, toen antwoordde de Man dat Hij was: de Vorst van het leger des HEREN.

De Vorst VAN HET LEGER DES HEREN! Onder dat leger des HEREN zullen we niet alleen het leger van Israël moeten verstaan, maar ook Gods engelen, en blijkbaar ook de sterrenwereld! Ja, ook de sterren! De sterren worden in de heilige Schrift ook wel eens het heer, of het leger, van de HERE genoemd! En dat zou daarom hier goed passen, omdat u weet dat God bij de verovering van het land Kanaän ook gebruik gemaakt heeft van bovenaardse, van buitenaardse, ja van kosmische krachten, van hemellichamen, zoals blijkt uit de geschiedenis van de slag bij Gibeon, en uit de geschiedenis van Debora. Ook daarover moet ik nu kort zijn.

Die Man sprak dus: "Ik ben de Vorst van het leger des HEREN!" Toen begon ook Jozua te begrijpen met Wie hij te doen had. Want -zo staat er- "toen wierp Jozua zich met zijn aangezicht ter aarde, boog zich neer, en zeide tot Hem: "Wat heeft mijn Heer tot Zijn knecht te zeggen?"

"Wat een nederige houding nam die Jozua aan!", zegt u misschien. Toch was het nog niet nederig genoeg, want zo'n diepe buiging maakte men in het oude Oosten ook wel eens voor vorstelijke personages, voor mensen dus. Daarom sprak de Vorst van het leger des HEREN tot Jozua: "Doe uw schoenen van uw voeten, want de plaats waarop gij staat is heilig!". En Jozua deed het. Toen wist Jozua dat hij met niemand minder dan met Gód te doen had, wat straks dan ook duidelijk uit het vervolg blijkt, want dan staat er kortweg: "En de HERE sprak tot Jozua...".

Datzelfde bevel, namelijk om zijn schoenen van zijn voeten te doen... (weer een Oosters bewijs van eerbied; zeer waarschijnlijk hebben de priesters in de tabernakel en in de tempel ook op hun blote voeten gelopen!) ...hetzelfde bevel had God bij de brandende braambos ook aan Mozes gegeven. "Doe uw schoenen van uw voeten..." De bedoeling is duidelijk. Jozua had dus met Gód te doen! Ja, om precies te zijn: Jozua had met Gods Zóón te doen! Dezelfde, die wij nu niet alleen kennen als de Gezant, de Engel des HEREN van het Oude Testament, maar ook als de Christus van het Nieuwe Testament. Wat een grote overeenkomst dus! In beide gevallen: de eeuwige Zoon van God! Maar ziet u ook het opmerkelijke verschil? Toen Gods Zoon aan Jozua verscheen, verscheen Hij op aarde ten oordeel, om voor Israël uit te gaan tot uitroeiing van de goddeloze Kanaänieten. Dààrvoor zal Hij straks de aarde laten beven: de muren van Jericho. En het heelal laten bewegen als het meteorostenen regent: Gibeon! Een voorproefje van de wederkomst van Christus op de oordeelsdag! Maar als diezelfde Zoon van God mettertijd op aarde verschijnt als Méns, als Mân, als Kínd, dan heeft Hij zich van al die macht, die kracht, die majesteit ontdaan. Paulus zegt daarvan dan in Filippenzen 2: "Hij heeft zichzelf ontleidigd!".

Hiermee hebben we antwoord gegeven op onze tweede vraag voor vandaag. Over de Persoon, die verscheen. Dat was dezelfde als die wij nu mogen kennen als Jezus Christus, Gods Zoon. Maar hier is Hij nog niet de Vernederde.

Ten derde.

Nu nog onze laatste vraag. Op welke tijd heeft deze verschijning plaatsgehad? Dat heeft Jozua die Vorst van het leger des HEREN nu Zelf aldus horen zeggen: "Nú ben Ik gekomen!". Op dat woordje "NU" moet u alle nadruk leggen. "Nú ben Ik gekomen!". Wat zal de Engel des HEREN met dat woordje "NU" bedoeld hebben? Misschien denkt u nog eens weer aan die Jozua van daareven, die zo liep te mijmeren en te piekeren in de buurt van Jericho, over de manier waarop hij die -menselijkerwijs gesproken onmogelijke- taak moest volbrengen. Om deze eerste grote sterke stad van Kanaän, dat Jericho, te verwoesten. Hoe moest dat? Welnu, hier was het antwoord! Het antwoord van Gods Zoon, van dezelfde die later op aarde zou verschijnen als machteloos Mens, maar die tóch zou spreken: "Bij God zijn alle dingen mogelijk!". Dus u denkt aan de verovering van Jericho, en daarna van Kanaän? Goed! Ik ook wel! Maar zouden we tevens niet aan nog iets anders moeten denken? Weet u het nog? Waar kwam Jozua vandaan toen hij deze ontmoeting met de Engel des HEREN had? Uit het Israëlitische legerkamp! En waar lag dat kamp? Te Gilgal! En wat was er kortgeleden in die legerplaats te Gilgal gebeurd? Daar had God een heel oude kwestie, die er tussen Hem en Israël eigenlijk nog altijd zat, een kwestie -globaal genomen- sinds Egypte; een kwestie -precies gesproken- sinds de murmuring te Kades, die kwestie had God toen opgeruimd. Want God had 38, 39 jaar lang de besnijdenis en het Pascha laten staken, opgeschort, opgehouden, verboden, omdat Israël God zo gruwelijk door het ongeloof van de tien verspieters getergd had. Dat had God erg kwalijk genomen, want mensen die Zijn beloften niet geloven kan en wil God niet gebruiken. Maar die zaak had God opgeruimd. Die smaad had God van Israël afgewenteld. Vandaar die nieuwe betekenis van het woord "gilgal": afwenteling. Welnu, daarom kon de Engel des HEREN nú verschijnen. Daarom komt Hij thans spreken: Nú ben Ik gekomen!". Want nú was Israël weer voor God een aanvaardbaar bondgenoot; een bruikbaar instrument in de handen van God, wiens heiligheid nu, NÚ, tegen de Kanaänieten zou gaan losbranden. Gods oorlog tegen Kanaän gaat nú beginnen, en Israël mag Hem daarbij helpen. Welja! Immers, nu als een volk waarvoor God Zich niet meer hoeft te schamen. Als een volk dat weer ten volle de verbondskroon op het hoofd draagt.

Zo is Israël voor de muren en de poorten van Jericho verschenen, met zijn grote Vorst voorop. En toen is er geen houden aan geweest; dat is uit het vervolg wel gebleken. Zou iets voor de HERE te wonderlijk zijn?

Gemeente, we kunnen nu eindigen. We hebben vandaag gesproken over de verschijning van Gods Zoon aan Jozua op een heel andere manier dan later, in de dagen van Maria en Jozef en van de discipelen en van Kajafas en van Pontius Pilatus. Toen is Gods Zoon verschenen als zwak, sterfelijk Mens. En Hij is ook metterdaad gestorven; u weet waartoe: om de zonden van de wereld weg te nemen. Toen is Gods Zoon verschenen als Christus Salvator, als Christus de Zaligmaker. Maar het kan ook anders! Hij kan ook verschijnen als Christus de Triomfator! Dat zal eenmaal gebeuren als onze Here wederkomt. Voorproeven daarvan hebben al plaatsgehad in Abrahams tijd, toen Sodom is omgekeerd. En in Jozua's tijd, toen de muren van Jericho zijn ingestort. Want God kàn wat, en Hij wíl wat! Hij heeft er wat voor over om Zijn volk te doen wonen in vreugde en vrede in een gereinigd land, ja, op een geheel vernieuwde aarde! Maar dan moet dat volk zijn kroon ook met ere dragen; zijn kroon van het verbond: zijn kroon van Geest en Woord en Doop en Avondmaal! Zó alleen gaan we straks door de poort naar binnen, het paradijs van de eeuwige heerlijkheid in:

"Als schapen die Hij voedt en weidt;
een volk tot Zijne dienst bereid"!

AMEN.

lezen: psalm 44:1-9

zingen: psalm 81:1,7
psalm 81:8,9
psalm 44:1,2

psalm 24:5

27 december 1970.